

ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๕

การสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ขอบเขต	ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรน้ำ พลังงาน การกักตุนขยะฝัง โภกร้อน การปลูกป่า ระบบนิเวศ ผังเมือง ปัญหามลภาวะ ขยะมูลฝอย
วิสัยทัศน์	เป็นประเทศพัฒนาที่มีสิ่งแวดล้อมดีที่สุดในอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2580
เป้าหมาย	เติบโต สมดุล ยั่งยืน

กลยุทธ์

๑. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

(Sustainable Growth on Green Society Economy)

เป้าหมาย

- พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๐
- จัดการขยะให้เป็นศูนย์
- ฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองให้ใสสะอาด

แนวทางและมาตรการ

- อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม โดยจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้สมดุล เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แก้ไขปัญหาความขัดแย้งการใช้ประโยชน์ที่ดิน และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน และปรับปรุงระเบียบกฎหมาย ด้านการบริหารจัดการ
- การผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการปล่อยมลพิษและผลกระทบ ทางสิ่งแวดล้อมจากการจัดการมลพิษ พัฒนาพลังงานทางเลือก เพื่อใช้ในการผลิตอย่างยั่งยืน พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จัดการอุตสาหกรรม อย่างยั่งยืน ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
- สังคมไทยมีจิตสำนึกในการบริโภคอย่างยั่งยืน โดย สร้างให้มีจิตสำนึกการบริโภคที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมบริโภคอย่างพอเพียงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- บ้านเมืองสะอาด ปราศจากมลพิษ โดยการจัดการมลพิษและขยะจากการผลิตและบริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล (Sustainable Growth on Blue Society Economy)

เป้าหมาย

- ๑) เพิ่มรายได้จากเศรษฐกิจภาคทะเล ท่องเที่ยว ประมง ขนส่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ๒) การกัดเซาะชายฝั่งขั้นรุนแรง ไม่เกิน ๑๐๐ กิโลเมตร
- ๓) ของเสียลงทะเลลดลง ทั้งน้ำเสียและขยะ

แนวทางและมาตรการ

- ๒.๑ การพัฒนา เข้าถึง และใช้ประโยชน์องค์ความรู้เรื่องทะเลที่ถูกต้องและเพียงพอ
- ๒.๒ มีการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของระบบนิเวศที่เป็นมาตรฐาน มีระบบเศรษฐศาสตร์และเครื่องมือทางการคลังมาใช้ให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบโดยผู้ใช้ประโยชน์หรือต่อผู้ทำ ความเสียหายต่อทรัพยากรและส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ๒.๓ พื้นที่ชายฝั่งและในทะเลได้รับการแบ่งเขตและจัดสรรด้วยกลไกที่มีประสิทธิภาพ (MSP)
- ๒.๔ รักษาระบบนิเวศและสัตว์ทะเลที่มีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจภาคทะเลและแหล่ง รายได้ของประชาชนท้องถิ่น
- ๒.๕ เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในด้านต่างๆ ตามแนวทาง Blue Economy ส่งเสริมผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนให้คำนึงถึงทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมพัฒนาศักยภาพคนและการใช้เทคโนโลยี กำหนดพื้นที่พิเศษในด้านอุตสาหกรรมที่ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และพื้นที่พิเศษในด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเพิ่มขีดความสามารถ ในการจัดการกับก๊าซเรือนกระจก พร้อมรับมือกับผลจากสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงที่ส่งผล กระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตลอดจนเศรษฐกิจภาคทะเล การปรับตัวต่อสภาวะ การเปลี่ยนแปลง
- ๒.๖ การใช้ประโยชน์ ๔ ด้านหลัก ได้แก่ การท่องเที่ยว การขนส่ง การประมง และพลังงาน ได้รับความดูแลควบคุมครบวงจรโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และหน่วยงานซึ่งมีประสิทธิภาพ
- ๒.๗ ชายฝั่งทะเลได้รับการป้องกัน แก้ไขปัญหา และมีนโยบายการจัดการชายฝั่งที่เหมาะสม โดยใช้ วิธีแบบอ่อน (Soft Solution) หรือ วิธีผสมผสาน (Combined Solution) มีแผนแม่บทกำหนด วิธีการจัดการที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่สำคัญทั่วประเทศ
- ๒.๘ มีระบบควบคุมและตรวจสอบผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ มีหน่วย ติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ มีระบบตรวจสอบ ติดตาม และแจ้งเตือนปัญหา สิ่งแวดล้อม

๓. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ (Sustainable Growth on Climate Friendly Society)

เป้าหมาย

- ๑) ลดความสูญเสียจากภัยธรรมชาติทางภูมิอากาศให้น้อยลงร้อยละ ๕๐
- ๒) สร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒๐
- ๓) ลงทุนในเทคโนโลยีและนวัตกรรม ขยายความครอบคลุมสู่ ๖ สาขาความเสี่ยง

แนวทางและมาตรการ

- ๓.๑ ลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคการผลิตและ การดำรงชีวิตประจำวัน
- ๓.๒ ลดความเสี่ยงและมีความพร้อมในการรับมือต่อผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๓.๓ สร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในสาขาสำคัญที่มีความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ๓.๔ สร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการลดก๊าซเรือนกระจกของทุกภาคส่วนในสังคม
- ๓.๕ ปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือและกลไกในการสนับสนุนการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีประสิทธิภาพ
- ๓.๖ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทันสมัยและครอบคลุมทุกสาขา

๔. สร้างความมั่นคงน้ำ พลังงานและเกษตรอาหารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Energy, Water and Food Nexus Security)

เป้าหมาย

- ๑) ระบบจัดการน้ำและควบคุมอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพและทันเหตุการณ์
- ๒) พลังงานสะอาดมีสัดส่วนการใช้และผลิตอย่างน้อยร้อยละ ๒๐
- ๓) สร้างสมดุลระหว่างเกษตรอาหาร น้ำและพลังงาน

แนวทางและมาตรการ

๔.๑ น้ำ

- ๔.๑.๑ จัดให้มีน้ำสะอาดใช้ทุกครัวเรือนในชุมชนชนบท ในปริมาณ คุณภาพ และราคาที่เข้าถึงได้ พร้อมระบบการจัดการน้ำชุมชนที่เหมาะสมทุกชุมชน (น้ำเข้า น้ำเก็บ น้ำทิ้ง ทางน้ำ ระบบสุขาภิบาล) โดยการจัดระบบการจัดการน้ำในชุมชนให้เป็นไปอย่างมีส่วนร่วมและข้อมูล เสริมความเข้มแข็ง และปรับปรุงและยกระดับการจัดการระบบน้ำในชุมชนเชิงระบบ
(เป้าหมาย: ฐานปัจจุบันจากร้อยละ ๘๐ เป็นร้อยละ ๑๐๐ ณ ปี ๒๕๘๐)

- ๔.๑.๒ จัดให้มีน้ำเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของเขตเมืองเพื่อการอยู่อาศัย การพาณิชย์และบริการ พร้อมระบบจัดการน้ำในเขตเมือง (พิจารณาทั้ง น้ำเข้า น้ำเก็บ น้ำทิ้ง ระบบกระจายรวบรวมน้ำ และใช้น้ำร่วม ทั้งกรณีน้ำท่วม น้ำแล้ง ให้ได้ปริมาณและคุณภาพตามเกณฑ์) โดยพัฒนาระบบการจัดการน้ำในเมืองที่มีเพิ่มความเชื่อมโยง มีแหล่งน้ำสำรอง ทบทวน/จัดทำแผนแม่บท (ตามความสำคัญ) ใช้น้ำจากหลายแหล่ง รวมการใช้น้ำซ้ำในพื้นที่วิกฤติ ภายใต้มาตรฐานคุณภาพน้ำและอัตราการใช้น้ำที่เหมาะสม
- ๔.๑.๓ จัดให้มีน้ำใช้เพียงพอสำหรับการพัฒนาเกษตร อุตสาหกรรม และท่องเที่ยว ตามแผนการเติบโตแบบสีเขียว พร้อมมีระบบจัดการน้ำภายในพื้นที่ (รวม น้ำเข้า น้ำเก็บ น้ำทิ้ง ทางน้ำ) (ในเขตนิคมเกษตร อุตสาหกรรม สมัยใหม่ พื้นที่ชลประทาน พื้นที่เกษตรน้ำฝน เขตเศรษฐกิจพิเศษ) แหล่งท่องเที่ยว เกษตรเพิ่มมูลค่า) โดยทบทวนระบบการจัดการน้ำให้เป็นไปตามการปรับโครงสร้างเกษตรสมัยใหม่ และ อุตสาหกรรมที่จะเปลี่ยนไป เน้น ปรับโครงสร้างการใช้น้ำลดการใช้ ลดสูญเสียการใช้น้ำซ้ำ เพิ่มประสิทธิภาพการส่งและการใช้น้ำ (เช่น ตามเกณฑ์ Water Footprint ของนานาชาติ) และ เพิ่มการเก็บกักในพื้นที่ มีระบบการขออนุญาตใช้น้ำตามเกณฑ์ เพื่อรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต
- ๔.๑.๔ จัดระบบการจัดการให้สามารถลดความสูญเสีย ความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำ (น้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำเสียในทางน้ำ) ตามหลักวิชาการ ให้อยู่ในพื้นที่ที่กำหนดตามลักษณะของพื้นที่ได้ และสามารถฟื้นตัวได้ในเวลา (ตามลักษณะเมือง นอกเขต พื้นที่ลุ่มต่ำ พื้นที่ในคันกันน้ำระดับน้ำสูง ต่ำ เวล่าน้ำท่วม) โดยจัดพื้นที่พักน้ำ เก็บกักน้ำ และทางน้ำหากที่เหมาะสมตามความสำคัญ พร้อมระบบติดตาม เตือนภัย พื้นฟู ชดเชยที่เหมาะสม
- ๔.๑.๕ ร่วมส่งเสริมฟื้นฟูอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่พักน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ แอ่งน้ำบาดาลให้มีปริมาณ คุณภาพน้ำ และใช้ประโยชน์ได้ตามเกณฑ์ โดยจัดทำแผนป้องกัน พื้นฟูรักษา ร่วมกับแผนรักษาเขตต้นน้ำ แผนป้องกันแผ่นดินถล่ม แผนอนุรักษ์ พื้นฟู รักษาสภาพสิ่งแวดล้อม (ตามพื้นที่ที่กำหนดและ ตามความสำคัญ)
- ๔.๑.๖ จัดให้มีระบบและการจัดการน้ำที่ สมดุล ฉลาด (ทันสมัย ทันการณ์) และสร้างความเป็นธรรม โดยใช้ระบบทั้งทางโครงสร้าง กฎระเบียบ การวางองค์กร การเตรียมความพร้อมทางสังคม (การจัดการน้ำที่เสริมสร้างความร่วมมือและต่อยอดกับผู้เกี่ยวข้อง ยกกระดับคุณภาพการตัดสินใจร่วมกัน) สารสนเทศและการสื่อสาร การพัฒนาเครื่องมือ เทคโนโลยี การจัดการ (เช่น การจัดทำผังน้ำตามผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน) การดำเนินการเพื่อสร้างสมดุล การสร้างวินัยของคนเพื่อการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า ตลอดจนการแลกเปลี่ยน วิชาการประสบการณ์ สารสนเทศกับนานาชาติ

๔.๒ พลังงาน

- ๔.๒.๑ ลดสัดส่วนและปริมาณการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล และเพิ่มสัดส่วนและปริมาณการใช้พลังงานหมุนเวียนในการผลิตไฟฟ้า (โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของระบบการจัดการไฟฟ้า และไม่ทำให้ค่าไฟฟ้าแพงขึ้น) โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับเป้าหมายของสัดส่วนและปริมาณการใช้พลังงานชนิดต่างๆ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของการทบทวนแผนพัฒนาการผลิตไฟฟ้าฉบับล่าสุด (PDP 2015) มีมาตรการและนโยบายส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนเพื่อผลิตไฟฟ้า เช่น ส่งเสริมให้มีการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์บนหลังคาอาคาร การประมูลเพื่อรับซื้อไฟฟ้าจาก

พลังงานหมุนเวียน เช่น ไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ จากกังหันลม จากพลังงานชีวมวลต่างๆ และจากขยะ นอกจากนี้ ยังมีการใช้เทคโนโลยีและมาตรการต่างๆ เพื่อรองรับพลังงานหมุนเวียนในการผลิตไฟฟ้า โดยมีทำให้ระบบการผลิตไฟฟ้าขาดความมั่นคง เช่น เทคโนโลยีเกี่ยวกับการกักเก็บไฟฟ้าในรูปแบบต่างๆ การจัดการเกี่ยวกับความต้องการใช้ไฟฟ้าในช่วงเวลาต่างๆ (Demand Response) และ Smart Grid

(เป้าหมาย: สัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนในการผลิตพลังงานไฟฟ้าในปี ๒๕๗๙ อย่างน้อยร้อยละ ๒๐)

๔.๒.๒ **เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน** โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการขนส่ง โรงงานอุตสาหกรรม และอาคารขนาดใหญ่ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับเป้าหมายการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานโดยใช้ดัชนีที่ การใช้ปริมาณการใช้พลังงานต่อ GDP ที่ผลิตได้ (Energy Intensity) มีการใช้มาตรการและนโยบายเพื่อส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพในสาขาต่างๆ เช่น การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคาร (Building Code) การรณรงค์และให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในด้านการประหยัดพลังงาน การส่งเสริมให้ใช้อุปกรณ์และเครื่องจักรที่ประหยัดพลังงาน การใช้ฉลากสีเขียวเกี่ยวกับยานยนต์และอุปกรณ์ต่างๆ การส่งเสริมการขนส่งทางรางและทางน้ำเพื่อทดแทนการขนส่งทางถนน การส่งเสริมระบบโลจิสติกส์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Logistics) และการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านพลังงาน

(เป้าหมาย: ลด Energy Intensity ได้ร้อยละ ๓๐ ภายใน ๒๐ ปีข้างหน้า)

๔.๒.๓ **เปลี่ยนไปใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สนับสนุนการเปลี่ยนไปใช้พลังงานหมุนเวียน** ทดแทนเชื้อเพลิงฟอสซิล เช่น เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์ไฟฟ้า และระบบการกักเก็บไฟฟ้า (แบตเตอรี่) มีการใช้มาตรการและนโยบายเพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งจะลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ในลักษณะภาษีคาร์บอน (Carbon Tax) การส่งเสริมการลงทุนผลิตรถยนต์ไฟฟ้าและการติดตั้งสถานีเติมประจุไฟฟ้า (Charging Stations) รวมทั้งการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ เหล่านี้เพื่อให้ประเทศสามารถเพิ่มสมรรถนะในการรองรับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับเป้าหมายการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น รถยนต์ไฟฟ้า แบตเตอรี่ และการขับขี่แบบอัตโนมัติ (Autonomous Driving) หรือแบบไร้คนขับ

(เป้าหมาย: จำนวนรถยนต์นั่งไฟฟ้าในประเทศไทย จำนวน ๑.๒ ล้านคัน ใน ๒๐ ปีข้างหน้า)

๕. พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco-Development of Urban, Rural, Agricultural and Industrial Area)

เป้าหมาย

- ๑) พัฒนาผังการใช้ที่ดินตามศักยภาพของพื้นที่
- ๒) พัฒนาระดับเมืองและพื้นที่อุตสาหกรรม ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต
- ๓) สนับสนุนพื้นที่อนุรักษ์ระบบนิเวศและกำหนดพื้นที่แนวกันชนให้ชัดเจน

แนวทางและมาตรการ

- ๕.๑ การกำหนดเขตและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน ให้สามารถควบคุมทิศทางการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมได้รับการคุ้มครองแหล่งธรรมชาติดำรงอยู่ มีการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ คุณภาพชีวิตที่ดี
- ๕.๒ การพัฒนาเมืองน่าอยู่ เมืองสะดวกและปลอดภัยสำหรับทุกคน เมืองสะอาดและร่มรื่น เมืองมีอัตลักษณ์และวัฒนธรรม มีกลไกส่งเสริมการพัฒนาชุมชนและเมือง
- ๕.๓ การรักษาความมั่นคงของชนบทและฐานทรัพยากรชุมชน มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน ให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและชาญฉลาด ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเอง ฐานทรัพยากรคงอยู่และมีความสมบูรณ์
- ๕.๔ การบริหารจัดการและโครงการพิเศษ (Flagship Project) ลดผลกระทบจากการพัฒนา เกิดการพัฒนาพื้นที่แบบมีส่วนร่วม เกิดต้นแบบการพัฒนาที่เชื่อมโยงเมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมที่ยั่งยืน

๖. ยกระดับกระบวนทัศน์และมองอนาคตประเทศ (Paradigm Shift and Foresight Thailand)

เป้าหมาย

- ๑) การปรับกระบวนทัศน์และมองอนาคตประเทศเกิดขึ้น เช่น Delta Vision
- ๒) ส่งเสริมกระบวนการและการมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อมให้มีความชัดเจน เช่น ศาลสิ่งแวดล้อม

แนวทางและมาตรการ

- ๖.๑ โครงการ DELTA VISION 2580
- ๖.๒ โครงการ ONE BELT, TWO OCEANS
- ๖.๓ โครงการจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อม

